

DARIUSZ BRZOSTEK

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
darek_b@umk.pl

ORCID: 0000-0001-8094-5159

JUSTYNA TUSZYŃSKA

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
j.tuszynska@umk.pl

ORCID: 0000-0003-4486-6263

Postsocjalistyczne nostalgje

Postsocialist nostalgia

DOI: 10.12775/LL.3.2021.001 | CC BY-ND 3.0 PL

Przedmiotem antropologicznej refleksji w tym numerze *Literatury Ludowej. Journal of Folklore and Popular Culture* jest sfera współczesnych, bo należących do pierwszych dekad XXI w., praktyk i narracji związanych z obecnym w kulturze Europy Środkowo-Wschodniej zjawiskiem nostalgii za nowoczesnością i jej cywilizacyjnymi atrybutami utożsamianymi zazwyczaj z instytucjonalną polityką kulturową, ale także kulturą popularną dawnych demokracji ludowych tego regionu. Zjawisko to, określane niekiedy z niemiecka mianem *Ostalgie*, jest dość powszechną cechą kultury wernakularnej społeczeństw wychodzących z doświadczenia komunistycznej hegemonii ideologicznej oraz realnego socjalizmu w polityce, gospodarce i sztuce. Charakteryzuje je sentymentalny powrót do osobistych wspomnień, a także artefaktów i tekstów kultury będących ich nośnikami, a związanych z życiem za „żelazną kurtyną”. Sądzimy, że afektywne zaangażowanie dotyczące powrotu przedmiotów, praktyk i opowieści związanych z procesem modernizacji Europy Wschodniej wykracza daleko poza „sztukę nostalgiczną”, obejmując współcześnie zjawiska tak różnorodne, jak reedycje tekstów „komunistycznej” popkultury, stylizacje „retrosocjalistyczne” współczesnych tekstów pop, grupy kolekcjonerów i poszukiwaczy kulturowych

artefaktów oraz osobliwości tamtego czasu, tzw. fandom dochodzeniowy związany z ówczesnymi fenomenami kulturowymi, powrót mediów analogowych, tematyczne blogi internetowe etc. etc. Skupiając się na studiach przypadków, którymi są m.in. pejzaż dźwiękowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, rosyjskie opowieści fantastycznonaukowe o podróżach w czasie do Związku Radzieckiego, romans gejowski osadzony w realiach socjalistycznych, kolekcje mebli z perelowską biografią czy fenomen powieści neomilicyjnej, pragniemy poddać obserwacji oraz analizie te właśnie tendencje, pytając zarazem o przyczyny owej nostalgii oraz powód jej powszechnej obecności we współczesnej kulturze Europy Środkowo-Wschodniej.